

Rabbinic Law that Violates the Torah

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף פז עמוד ב - דף פח עמוד א

גמ'. מדקתני סיפא: נשאת שלא ברשות מותרת לחזור לו, שלא ברשות ב"ד אלא בעדים, מכלל דרישא ברשות ב"ד ובעד אחד, אלמא עד אחד נאמן; ותנן נמי: הוחזקו להיות משיאין עד מפי עד, ואשה מפי אשה, ואשה מפי עבד ומפי שפחה, אלמא עד אחד מהימן ... אמר ר' זירא: מתוך חומר שהחמרת עליה בסופה הקלת עליה בתחלה, לא ליהמיר ולא ליקיל! משום עיגונא אקילו בה רבנן.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמה עמוד ב

איבעיא להו עד מפי עד לעדות בכור מהו? רב אמר אסיר ורב אסי שרי. אמר ליה רב אמי לרב אסי: והא תנא דבי מנשיא: אין עד מפי עד כשר אלא לעדות אשה בלבד? - אימא: לעדות שהאשה כשרה לה בלבד. רב יימר אכשר עד מפי עד לבכור. קרי עליה מרימר: יימר שרי בוכרא. והלכתא: עד מפי עד כשר לבכור.

רש"י - לעדות אשה - לומר לאשה מת בעליך, דאקילו בה רבנן משום עיגונא, וכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש, ואפקועי רבנן לקדושין מיניה.

חידושי הריטב"א - וי"ל דקים להו לרבנן דבמילתא דעבידא לאגלוויי שהחמרת עליה בסופה כ"כ, ודאי קושטא קא מסהיד וכי דייקא ומנסבא בדין מנסבא, ואנן סהדי במילתא, ופרסום כזה נחשב בכל מקום כעדות גמורה ואפילו מדאורייתא, והכתוב מסרו לחכמים לדעת איזהו דבר מפורסם וניכר דברי אמת שיהא חשוב כעדות

תוספות - מתוך חומר שהחמרת עליה בסופה כו' - נראה לר"י דלית לן למימר אנן סהדי דדייקא ומינסבא ונאמן עד אחד בכך מן התורה אלא מתקנת חכמים הוא דנאמן ואין זה עקירת דבר מן התורה כיון שדומה הדבר הגון להאמין כמו שאפרש לקמן בפרקין **יבמות דף פט** (שבדבר שיש קצת טעם וסמך לא חשיב עוקר דבר מן התורה:

Chazon Ish Even HaEzer 22:3

ג) ודעת חז"ל דיש כה ציד חכמים לעקור דבר מה"ט צדכר שיש צו טעם, וכיניו דמתחלה נתנה תורה על דעת חכמים לכריע מה נקרא ידועה ועד נהחור אשה איש, וחכמים יקבעו צד חקים קבועים לכל ישראל, או כל צ"ד לצני עירם, וכן שלא קבעו צ"ד לא תקרי עדות זולת צ"ד עדים שאמרה תורה בפירוש אבל כשיש צ"ד והסכימו על מופת מן המופתים שיכלו חסדו כעדים, כרי זה לאו לפני המקום ע"פ התורה, וכן כחצו חז' כמזר מ"ג צ"ד וד"ה והא"י, שיש כה ציד חכמים לקבוע מה הוא מת מלוה, כמו שגורא להם הענין שקרובים יתשלמו מקורותו, וכ"כ חז"ל י"ג אי שיש כה ציד חכמים לקבוע הדברים צענין לער צע"ה אחכו לנורך כה"ס שבוחר, כפי לורך צתיקון שמירת החורה, ולפי דברי החס"י נחישו כל הסוגיות, שדנו לענין כחוצה אם הוא בכלל תקנת חכמים, שאם אמרו רק לענין ביתר כה"ס משום עיגונא, נשאר לענין כחוצה כמו בלתי תקנתם, ולכ"ע אין

תוספות מסכת סנהדרין דף פט עמוד ב

ופרש"י מאור הגולה בפירושו לנביאים וכדברך עשיתי שהקרבת בשעת איסור הבמות ונראה לומר דכיון דעל פי הדיבור שרי משום צורך שעה הוא הדין שלא על פי הדיבור שהרי אין נביא רשאי לחדש דבר כדאיתא בפ"ק דמגילה (דף ב):

Rav Elchanan Wasserman – Kuntrus Divrei Sofrim 4

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ב עמוד ב

ואמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא: מנצפ"ך צופים אמרום. - ותסברא? והכתיב: זאלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה!

ג) ובעיקר הקושיא הנ"ל מהספרי לברייתא דירושלמי פ"ק דהוריות היה אפשר לומר לולא דברי הרמב"ן דדרשה דספרי אפילו יאמרו לך על שמאל שהוא ימין קאי על עקירת דבר מה"ט וברייתא דירושלמי קאי על פירושהו בדברי התורה עצמה כמ"ש הרמב"ם בה"ל ממרים שאם יאמרו חכמים שבשר עוף אסור בחלב מה"ט הן עוברין על כל תוספי אבל יכולין לומר שאף דמה"ט מותר מ"מ מדבריהו אסור וה"ל אם יאמרו שסדין פטור מציצית מה"ט אין לשמוע להם עד שיאמרו על ימין שהוא ימין אבל אם יאמרו דאף דמה"ט סדין חייב מציצית מ"מ מדבריהו פטורו ע"ז אמרת תורה אפילו יאמרו לך על שמאל שהוא ימין כדרשת הספרי ואפשר שאפילו לדעת הרמב"ן דדרשה דספרי קאי על דברי תורה עצמה מ"מ י"ל דגם עקירת דבר מה"ט נכללת בדרשה

זאת ומכאן למדו שיש לחכמים כח לעקור דבר מה"ט אפילו בק"ע אחד מ"ד.

תוספות מסכת יבמות דף פט עמוד ב

ועוד דא"כ כהן גדול ונזיר יטמאו לקרוביהם ולכל מורישיהם כשאין יורש אלא הם וכן לנשיהם ועוד למ"ד (כתובות דף פג.) ירושה דבעל דאורייתא אמאי איצטריך קרא שהבעל מטמא לאשתו פשיטא דמת מצוה היא ונראה לר"י דמשום דירית לה לא הויא מת מצוה אלא משום דיש כח ביד חכמים לעקור דבר שהוא מן התורה בדבר הדומה כדפירשתי לעיל דכיון דלא ירתי לה דומה למת מצוה ומיהו אינה מת מצוה גמור

תוספות מסכת נזיר דף מג עמוד ב

ואר"י דודאי מן הדין לאו מת מצוה התם רק לפי שקרוביה מתרשלים ממנה שוויה רבנן כמת מצוה ואף כי אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה במקום שיש פנים וטעם בדבר ודאי לכ"ע יש כח לעקור תדע דבכולי סוגיא דהתם (לא) מייתי מאשה שנאמנת לומר מת בעלי דהרי עוקרה דבר תורה בקום ועשה אלמא ודאי במקום שיש פנים וטעם יש כח לעקור ודייקא ומנסבא מתוך חומר שמחמירין בסופה.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יג עמוד א

אמר מר: בהמה תיעקר. והא איכא צער בעלי חיים! אמר אביי, אמר רחמנא: אאת סוסייהם תעקר.

תוספות - אמר אביי אמר קרא את סוסייהם תעקר - הקשה הר"ר אלחנן (וא"ת) למ"ד (שבת קכח:) צער בעלי חיים דאורייתא מאי ראייה מייתי מיהושע דלמא שאני התם דעל פי הדבור הוה אבל הכא בקנס דרבנן אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה וי"ל דודאי שיש כח בידם לעקור היכא דנראה טעם קצת לעקור כדמוכח פרק האשה רבה (יבמות דף פט:) גבי משיאין האשה על פי עד אחד

ז. טעם הדבר לחלק בין שוא"ת לבין קו"ע - ונראה, שכן הבינו התוס' בגדר ההבדל שבין עקירת דבר מה"ת בשוא"ת לבין קו"ע, דבזה נחלקו האמוראים, אי עקירה בקו"ע תמיד נידון כחידוש דבר, וכדבר הסותר את הכלל, או לא.¹⁰ ולמסקנא קי"ל דדוקא להוראת שעה ולמיגדר מילתא הוא דלא חשיב קו"ע כחידוש דבר, אבל לדורות, כל עקירה בקו"ע חשיבא כחידוש דבר.

ח. דבר הדומה

ובזה יש להבין את דעת התוס' שכתבו בכמה מקומות¹¹ שבדבר הדומה יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה אפילו בקו"ע לדורות. דכל הטעם דהך מילתא דאין כח לעקור בקו"ע הוא משום דחשיב כחידוש דבר, וכדבר הסותר את הכלל, וכשנ"ת, ואילו בדבר הדומה, שאינו נראה כ"כ כסותר את הכלל, שוב אין כאן חידוש דבר, ודין קו"ע שוה ממש לדין שוא"ת.¹²